

1. Przesłanki dopuszczalności skargi kasacyjnej od wyroku w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego są takie same, jak od innych wyroków sądów drugiej instancji, z tą różnicą, że kwalifikacja sprawy pod tym kątem jest dwustopniowa w tym znaczeniu, że ustalenie przedmiotu orzekania i zaskarżenia wymaga „sięgnięcia” do wyroku sądu polubownego. Skarga kasacyjna jest zatem dopuszczalna w sprawach: 1. w których przedmiotem rozstrzygnięcia wyroku sądu polubownego były prawa majątkowe o wartości nie niższej niż określona w art. 398² § 1 k.p.c. (jeżeli zakres zaskarżenia wyroku sądu polubownego nie był niższy) i 2. w których przedmiotem rozstrzygnięcia w wyroku sądu polubownego były (także) prawa niemajątkowe; te ostatnie mogą być obecnie przedmiotem zapisu na sąd polubowny, w zakresie określonym przez art. 1157 k.p.c.

2. [J]eżeli strona zaskarżyła w całości wyrok sądu polubownego i skarga ta została w całości oddalona przez sąd, przedmiot zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji oraz wyroku sądu drugiej instancji, oddalającego apelację, będzie odpowiadał przedmiotowi orzeczenia sądu polubownego.

Postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 28 stycznia 2009 r.

IV CZ 107/08

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Barbara Myszka

w sprawie ze skargi Leszka B. o uchylenie wyroku Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych w W. z dnia 31 stycznia 2007 r., sygn. akt [...], w sprawie z powództwa Leszka B. przeciwko W.P. SA z siedzibą w G. o ustalenie naruszenia praw w wyniku rejestracji nazw domen WIRTUALNAPOLSKA.PL oraz WP.PL po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2009 r., zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 29 września 2008 r., uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 września 2008 r. Sąd Apelacyjny w G. odrzucił skargę kasacyjną Leszka B. od wyroku tego Sądu z dnia 30 maja 2008 r., którym oddalono jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. Ostatnio wymienionym orzeczeniem została oddalona skarga Leszka B. o uchylenie wyroku Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji w W. z dnia 31 stycznia 2007 r., wydanego w sprawie wszczętej przezeń przeciwko W.P. S.A. w W.

Odrzucając skargę kasacyjną na podstawie art. 398² § 1 w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny wskazał, że skarżący w postępowaniu przed sądem polubownym i sądem powszechnym domagał się stwierdzenia naruszenia jego prawa do dwóch domen internetowych, określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 400 zł. W ocenie Sądu, ze względu na to, że żądanie powoda jest zbliżone do roszczenia negatoryjnego, co do którego przyjmuje się majątkowy charakter, a także ze względu na to, iż skarżący domagał się stwierdzenia naruszenia prawa o określonej wartości, sprawa dotyczy praw o charakterze majątkowym. Oznacza to, że do oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej ma zastosowanie kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia określone w art. 398² § 1 k.p.c., którego zastosowanie prowadzi do stwierdzenia niedopuszczalności skargi. Sąd Apelacyjny zauważył też, że majątkowego charakteru sprawy nie zmienia fakt, iż sąd powszechny rozpoznaje ją jako sprawę o uchylenie wyroku sądu polubownego.

W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej skarżący wniósł o jego uchylenie. Zarzucił, że Sąd Apelacyjny bezpodstawnie zakwestionował niemajątkowy charakter sprawy, nie uwzględniając tego, że była to sprawa dotycząca uchylenia wyroku sądu polubownego, ani tego, że sprawa przed sądem polubownym dotyczyła ustalenia stosunku prawnego. Skarżący akcentował, że przedmiotem jego żądań poddanych pod rozstrzygnięcie sądu polubownego były także prawa osobiste – niemajątkowe prawa autorskie do utworu oraz dobro osobiste (twórczość).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, jakie są kryteria dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. Sprawy te mają co prawda charakter autonomiczny, ale przepisy dotyczące skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego (art. 1205 – 1217 k.p.c.), zlokalizowane w części piątej Kodeksu postępowania

cywilnego, nie normują w sposób szczególny skargi kasacyjnej. Art. 1207 § 2 k.p.c. nakazuje, by w braku odmiennej regulacji postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego odbywało się według przepisów księgi pierwszej części pierwszej; w ramach tej księgi mieszczą się także zawarte w dziale Va przepisy o skardze kasacyjnej.

Również przepisy o opłatach sądowych nie wyodrębniają tej kategorii spraw, stanowiąc w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), że do skarg o uchylenie wyroku sądu polubownego stosują się przepisy ustawy przewidujące pobranie opłaty od pozwu.

Wbrew odmiennemu przekonaniu skarżącego, sam fakt, że skarga kasacyjna jest wniesiona od wyroku sądu drugiej instancji wydanego w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego, nie przesądza o dopuszczalności skargi. Jak bowiem wskazano, brak w tym zakresie regulacji szczególnej. Chybione jest także twierdzenie skarżącego, jakoby dopuszczalność skargi kasacyjnej wynikała z samego rodzaju żądania, czyli ustalenia istnienia stosunku prawnego; w takich sprawach istotny jest przedmiot, którego dotyczyć ma żądane ustalenie, nadający jej charakter sprawy o prawa niemajątkowe lub o prawa majątkowe, przy czym w tych ostatnich, kryterium decydującym o dopuszczalności skargi kasacyjnej jest wartość przedmiotu zaskarżenia.

Przesłanki dopuszczalności skargi kasacyjnej od wyroku w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego są takie same, jak od innych wyroków sądów drugiej instancji, z tą różnicą, że kwalifikacja sprawy pod tym kątem jest dwustopniowa w tym znaczeniu, że ustalenie przedmiotu orzekania i zaskarżenia wymaga „sięgnięcia” do wyroku sądu polubownego.

Skarga kasacyjna jest zatem dopuszczalna w sprawach: 1. w których przedmiotem rozstrzygnięcia wyroku sądu polubownego były prawa majątkowe o wartości nie niższej niż określona w art. 398² § 1 k.p.c. (jeżeli zakres zaskarżenia wyroku sądu polubownego nie był niższy) i 2. w których przedmiotem rozstrzygnięcia w wyroku sądu polubownego były (także) prawa niemajątkowe; te ostatnie mogą być obecnie przedmiotem zapisu na sąd polubowny, w zakresie określonym przez art. 1157 k.p.c. (pod tym kątem sprawa nie była przez Sądy badana).

Reasumując: **jeżeli strona zaskarżyła w całości wyrok sądu polubownego i skarga ta została w całości oddalona przez sąd, przedmiot zaskarżenia wyroku**

sądu pierwszej instancji oraz wyroku sądu drugiej instancji, oddalającego apelację, będzie odpowiadał przedmiotowi orzeczenia sądu polubownego.

Wskazany sposób określania kryteriów dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest przyjęty w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 31 marca 2006 r., IV CSK 93/05, niepubl.). Co prawda w uchwale z dnia 4 stycznia 2008 r., III CZP 113/07 (OSNC 2009, nr 1, poz. 4) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że rodzaj roszczenia poddanego pod osąd sądu polubownego ma znaczenie tylko z punktu widzenia właściwości sądu, to – uwzględniając, że przedmiotem rozstrzygnięcia w uchwale była konkretna kwestia stosowania w postępowaniu ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego przepisów o postępowaniach odrębnych – można, bez popadania w sprzeczność ze stanowiskiem zajęтым w tej uchwale, stwierdzić, że rodzaj roszczeń, o których orzekał sąd polubowny ma znaczenie także przy określaniu przesłanek dopuszczalności skargi kasacyjnej w omawianej kategorii spraw.

Art. 398² § 1 k.p.c. posługuje się pojęciem „spraw o prawa”. Kierując się omówionymi zasadami należało zatem zbadać, jakie prawa były przedmiotem żądań i orzekania sądu polubownego.

W skardze o uchylenie wyroku sądu polubownego, w apelacji, a także w skardze kasacyjnej, skarżący eksponował fakt, że przedmiotem jego żądania rozpoznawanego w postępowaniu polubownym były także prawa osobiste, w ujęciu kodeksu cywilnego i Prawa autorskiego.

Znajduje to potwierdzenie w uzasadnieniu wyroku Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych z dnia 31 stycznia 2007 r. Przytaczając żądanie powoda domagającego się stwierdzenia, że pozwany naruszył jego prawa wyłączne do nazwy WIRTUALNA POLSKA oraz jej skrótu WP, Sąd Polubowny wskazał, że było nim objęte m.in. żądanie stwierdzenia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste (twórczość w ujęciu art. 23 k.c.) oraz autorskie prawa osobiste do utworu „Portal Wirtualna Polska”. Oddalenie żądań w tym zakresie Sąd Polubowny uzasadnił w odniesieniu do praw autorskich brakiem cech utworu w rozumieniu art. 1 Prawa autorskiego, a w odniesieniu do ochrony twórczości w taki sposób, że chociaż „(...) Sąd jest skłonny podzielić zapatrywanie Powoda, że zarówno nazwy WIRTUALNAPOLSKA i WP, jak też portal opatrywany tymi nazwami stanowią jego dobra osobiste”, to powód nie wykazał, że rejestracja spornych domen naruszyła „interes Powoda związany z jego dobrami osobistymi polegający na więzi Powoda z tymi dobrami”.

Wynika z tego, że przedmiotem orzekania Sądu Polubownego były nie tylko prawa majątkowe. Do materialnoprawnych podstaw żądań powoda, w tym art. 23 i 24 k.c., w kontekście zarzutów podniesionych przez powoda przeciwko temu orzeczeniu w skardze o uchylenie wyroku sądu polubownego i w apelacji, odniosły się także Sądy obu instancji w niniejszej sprawie. Jak wcześniej wskazano, nie rozważano w tej sprawie charakteru sporu pod kątem art. 1157 k.p.c.

W tym miejscu należy zastrzec, że z punktu widzenia dopuszczalności skargi nie ma znaczenia to, czy roszczenia (w znaczeniu materialnoprawnym) powodowi przysługiwały, lecz tylko to, czy były one przedmiotem żądania i rozstrzygnięcia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy stwierdził, że przewidziane w art. 398² § 1 k.p.c. kryterium dopuszczalności skargi kasacyjnej w postaci określonej w nim wartości przedmiotu zaskarżenia, dotyczące spraw o prawa majątkowe, nie miało zastosowania w sprawie niniejszej. Oznacza to, że odrzucenie skargi na tej podstawie było wadliwe i nie mogło się utrzymać, co uzasadniało uchylenie zaskarżonego postanowienia, stosownie do art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

Stan rzeczy w sprawie niniejszej nie pozwala poprzestać na tym stwierdzeniu. Rację ma Sąd Apelacyjny, gdy podkreśla, że powód oznaczył w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia na 400 zł. Trudno też nie dostrzec, że opłata od skargi kasacyjnej (a wcześniej od skargi i od apelacji) została uiszczona tak, jakby skarżący abstrahował od własnych twierdzeń co do przedmiotu postępowania (zaskarżenia), nie uwzględniając, że rodzaj praw, których ochrony strona dochodzi w procesie ma wpływ na określenie odpowiedniej opłaty (stosunkowej albo stałej, stosownie do art. 13 lub art. 26 u.o.k.s. lub obu, jeżeli przedmiotem zaskarżenia są oba rodzaje praw).

Skutki nieuiszczenia wymaganej opłaty od pozwu (skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego) określa art. 130² § 3 k.p.c. W sprawie niniejszej wystąpił ten szczególny aspekt, że błędowi strony od początku postępowania „towarzyszyły” błędy sądu, nie pozostające bez wpływu na wadliwość czynności strony w zakresie uiszczania opłat. Prawidłowe zakwalifikowanie przez Sąd skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego w chwili jej wniesienia uzasadniałoby podjęcie czynności przewidzianych w art. 130² § 1 k.p.c. Oznacza to, że już na tym wstępnym etapie sprawy powinien być jej nadany właściwy tok, także w zakresie obejmującym prawidłowe określenie opłat sądowych, co mogłoby zapobiec dalszym uchybieniom. Nie jest też jasne, na jakiej podstawie Sąd Okręgowy przyjął swoją

właściwość rzeczową, gdyby sprawa, jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, była sprawą o prawa majątkowe wartości 400 zł (por. art. 1158 § 1 k.p.c.).

Nie można wykluczyć, że uchybienia Sądu nie pozostałyby obojętne przy ocenie przyczyn i skutków wadliwości czynności dokonanych przez stronę.

Mając na względzie te okoliczności Sąd Najwyższy orzekł w zakresie wyznaczonym przez przyjętą przez Sąd Apelacyjny podstawę zaskarżonego postanowienia oraz zarzuty zażalenia.

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego